

Uikala lubjakivikarjääri keskkonnakaitsetloa taotluse keskkonnamõju hindamise algamata jätmise

1 OTSUS

Lähtudes alljärgnevast, OÜ INF Maavarad (enne 25.08.2025 nimega EMG Karjäärid OÜ) 18.10.2024 esitatud Uikala lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusest nr T-KL/1007777-4 ning tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 2 punktile 2 ja lõikele 4, § 6¹ lõigetele 3 ja 5, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõikele 1 ja § 3 punktile 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algamata keskkonnamõju hindamine Uikala lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusele.

1.2 Uikala lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotluse menetlemisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1 Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel (kus esmased reostustõrjevahendid peavad olema kohe saadaval) või väljaspool karjääri selleks ette nähtud kohtades.

1.2.2 Tolmu (peenosakeste) poolt tekitatava olulise ebasoodsa mõju vältimiseks taimestikule tuleb karjäärialalt eemaldatav katend vallitada mäeeraldise piirile vähemalt 2 m kõrguse kaitsevallina, mis takistab ka pinnasevee voolu ümbritsevalt alalt karjääri, et säilitada ümbruskonna veerežiim.

1.2.3 Lõhkamistööl eralduva peenosakeste (PM) heitkoguste leviku vältimiseks kaitsealuste taimede kasvukohtadesse tuleb lõhkamine ajastada tuulevaiksetele hetkedele ja vajadusel kasutada lisameetmeid vältimaks peenosakeste kandumist kaitsealuste taimede kasvukohtadesse.

1.2.4 Tolmu (peenosakeste) leviku vähendamiseks sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C, kasta tolmu katta teid mäeeraldise teid ja väljaveo teid ning kaevandatud maavara puistanguid. Kui kaevandamist (maapõueseadus § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta.

- 1.2.5** Taimestiku eksperthinnangu alusel tuleb selgeks teha, ümberasustamist vajavad kaitsealused taimed ja määrata neile sobivad istutamise meetodid ning kooskõlastada see Keskkonnaametiga. Ümberasustamine peab toimuma enne tööde alustamist mäeeraldisel.
- 1.2.6** Enne kaevandamistegevuse alustamist tuleb koostada taimestiku seire kava, mis tuleb kooskõlastada Keskkonnaametiga ja mille järgi tuleb teostada seiret kuni karjääri korrastamiseni.
- 1.2.7** Maaparandussüsteemi puudutavad tegevused tuleb kooskõlastada maaparandussüsteemide registri volitatud töötajaga.
- 1.2.8** Enne kaevandustegevusega alustamist Asunduse tee ja kõrvalmaantee nr 13136 ristmiku välja ehitamise tegevused teostada kooskõlas Transpordiameti nõuetele.
- 1.3** Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lõike 1¹ punkti 2 kohaselt käesolevast KMH algatamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

2 ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

Taotleja nime muutus

Käesolevas dokumendis viidatakse taotlejale tihti, kui EMG Karjääris OÜ, kuna taotluse tegemise ajal oli taotleja äriregistris antud nimega. Taotleja muutis oma ärinime vastavalt äriregistri andmetele 25.08.2025 ja ettevõtte uueks nimeks sai OÜ INF Maavarad. Kuna kõik varasemad dokumendid tehti EMG Karjääris OÜ nime alt, siis segaduse vältimiseks kasutatakse nime, millega dokument esitati. Menetluses edaspidi kasutatakse praegu kehtivat ettevõtte ärinime OÜ INF Maavarad.

2.1 Taotluse menetlusse võtmine ja taotluse muutmine

EMG Karjäärid OÜ (alates 25.08.2025 nimega OÜ INF Maavarad, registrikood 14273374, aadress Vana-Narva mnt 11b, Kiiu alevik, Kuusalu vald, Harju maakond) esitas Keskkonnaametile 12.04.2021 taotluse keskkonnaloa saamiseks Uikala lubjakivikarjääris (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (edaspidi **KOTKAS**, 12.04.2021 numbriga DM-115434-1). Korrigeeritud ning menetlusse võetud taotlus (nr T-KL/1007777-2) registreeriti 04.06.2021 numbriga DM-115434-3.

Taotluse menetlusse võtmisest teavitati menetlusosalisi Keskkonnaameti poolt 07.06.2021 kirjaga nr DM-115434-4. Keskkonnaameti 07.06.2021 kirjaga nr DM-115434-5 küsiti Toila Vallavalitsuselt aramust. arvamuse küsimine.

Edasise menetluse käigus saadi Transpordiametilt 18.06.2021 kirjaga nr 7.1-7/21/14224-2 keskkonnanloa kõrvaltingimuse ristmiku ümberehituseks (KOTKAS 21.06.2021 numbriga DM-115434-7). Taotleja vastas sisuliselt nõustuvalt Transpordiameti kirja osas aga tegi oma poolsed ettepanekud 08.07.2021 kirjaga nr 21-525 (KOTKAS 09.07.2021 numbriga DM-115434-10). Transpordiamet nõustus taotleja ettepanekutega 05.08.2021 kirjaga nr 7.1-7/21/14224-5 (KOTKAS 05.08.2021 numbriga DM-115434-14).

Keskkonnaamet saatis EMG Karjäärid OÜ-le 16.02.2022 kirja nr DM-115434-24, millega juhtis tähelepanu eksperthinnangu koostamise vajadusele ning palus lisaks nimetatud hinnangule esitada ka täiendavad selgitused planeeritava tegevuse tehnoloogilise lahenduse kohta. Keskkonnaamet palus eksperthinnangu koostamiseks muuhulgas läbi viia kaitsealuste taimede inventuuri.

EMG Karjäärid OÜ saatis Keskkonnaametile 27.02.2022 kirja nr 22-619 (KOTKAS 28.02.2022 numbriga DM-115434-25) koos kaevandamise eelprojektiga, milles selgitati planeeritava tegevuse tehnoloogilist lahendust. Ühtlasi märkis EMG Karjäärid OÜ oma kirjas, et tulenevalt asjaolust, et mäeeraldisel lähedusse on moodustatud vääriselupaik (edaspidi VEP), plaanib taotleja vähendada mäeeraldisel teenindusmaa ja mäeeraldisel pindala ning jagada mäeeraldis kaheks lahustükiks. EMG Karjäärid OÜ tegi ettepaneku seada keskkonnanloale tingimus, et esmalt tohib kaevandada vaid läänepoolsel lahustükil - idapoolsel lahustükil tohiks kaevandada alles pärast kaitsealuste taimede inventuuri läbiviimist.

Keskkonnaamet saatis EMG Karjäärid OÜ-le 05.04.2022 kirja nr DM-115434-26, kus paluti EMG Karjäärid OÜ-l esitada parandustaotlus, mille graafilistel lisadel on märgitud mäeeraldis lahustükkidena, ning eksperthinnang, mis käsitleks taotletava tegevusega kaasnevat võimalikku mõju põhja- ja pinnaveele ja välisõhule (lubjakivitolm) ning seeläbi ka taotletava mäeeraldisel lähedusse jäävate kaitsealuste liikide kasvukohtadele, (sh erilist tähelepanu pöörata I kaitsekategooria taimeliigile) vääriselupaikadele ning Ontika maastikukaitseala Martsa sihtkaitsevööndile. Eksperthinnang peab mõjude selgumise korral pakkuma välja ka võimalikud leevendusmeetmed ja/või planeeritava kaevandamistegevuse muutmissettepanekud. Eksperthinnangu koostamisel tuleb kaasata vastava erialase haridusega spetsialist.

EMG Karjäärid OÜ esitas Keskkonnaametile 08.09.2022 korrigeeritud taotluse koos OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt koostatud eksperthinnanguga „Eksperthinnang Uikala lubjakivikarjääri keskkonnanloa taotlusele lisateabe andmiseks" (edaspidi eksperthinnang), mille koostaja on, välitööd viis läbi ja aruande koostas Martin Küttim (PhD).

Keskkonnaamet küsis 10.10.2022 kirjaga nr DM-115434-30 eksperthinnangu osas lisateavet. Eksperthinnangu ja taotluse paranduse osas vahetasid Keskkonnaamet ja taotleja kirju kuni 18.10.2024, kui EMG Karjäärid OÜ esitas Keskkonnaametile uuendatud taotluse keskkonnanloa (nr T-KL/1007777-4), mis registreeriti KOTKAS 18.10.2024 numbriga DM-115434-45. Seejuures esitas Inseneribüroo Steiger OÜ 17.07.2023 täpsustatud Uikala lubjakivikarjääri keskkonnanloa taotlusega seotud eksperthinnangu (KOTKAS 17.07.2023 numbriga DM-115434-36), mis on määratud Asutusesiseseks kasutamiseks liigikaitse info tõttu (AvTS § 35 lg 1 p 8).

Käesolevas keskkonnamõju hindamise eelhindangus on aluseks võetud 18.10.2024 esitatud Uikala lubjakivikarjääri taotlus (KOTKAS 18.10.2024 numbriga DM-115434-45). Võrreldes menetlusse võetud taotlusega on kehtiv ja käesoleva dokumendi aluseks võetud taotlus koostatud vastavalt Keskkonnaameti 24.05.2024. a kirjale nr DM-115434-38. Mäeeraldisest ja selle teenindusmaast on välja jäetud maavara kaevandamise keskkonnaloa menetluse ajal moodustatud looduskaitsetelised piirangud ning piirangute puhverala laiusega 25 m.

Taotluse põhiandmed on toodud alljärgnevalt sh sulgudes on antud esialgse menetlusse võetud taotluse andmed juhul, kui need on 18.10.2024 esitatud taotlusest erinevad.

Taotletav Uikala lubjakivikarjääri mäeeraldis asub Ida-Viru maakonnas Toila vallas Uikala külas riigile kuuluval katastriüksusel Kohtla metskond 131 (katastritunnus: 80201:001:0585) (esialgses menetlusse võetud taotluses (edaspidi *varem*) ka Kohtla metskond 34 (katastritunnus: 80201:001:0340)). Katastriüksuse riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus.

Taotletav mäeeraldis hõlmab osaliselt Uikala lubjakivikivimaardla (maavarade registri registrikaart nr 0987) madalamargilise ehituslubjakivi aktiivse tarbevaru plokki 1 varu kogusega 104 tuh m³ (varem 301 tuh m³) ja kõrgemargilise ehituslubjakivi aktiivse tarbevaru plokki 2 varu kogusega 104 tuh m³ (varem 299 tuh m³). Mäeeraldise pindala on 2,26 ha (varem 7,07 ha) ning mäeeraldise teenindusmaa pindala on 5,83 ha (varem 11,17 ha). Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 10 tuh m³. Maavara plaanitakse kasutada ehituseks ja teede ehituseks ning ehitusmaterjali toormeks. Keskkonnaloa kehtivusajaks taotletakse 20 aastat (varem 30 aastat). Kaevandatud maa korrastatakse veekoguks.

Keskkonnaloa andmise taotlust on kontrollinud keskkonnaregistri maardlate nimistu volitatud töötleja (Maa-ameti 7.11.2024 kiri nr 9-3/24/13582 -2).

2.2 Avalikustamine

Vastavalt keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi **KeÜS**) § 47 lõigetele 1 ja 2 avaldab Keskkonnaamet keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmise teate Ametlikes Teadaannetes ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi. KeÜS § 47 lõike 2¹ alusel tasub ajalehes avaldamise kulud loa taotleja.

2.3 Kohaliku omavalitsuse arvamus keskkonnaloa taotluse kohta

Kohalik omavalitsus (Toila Vallavalitsus) ei ole taotluse menetluse käigus esitanud arvamust keskkonnaloa kohta.

2.4 Õiguslik alus

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi **KeHJS**) § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 21 viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 61 lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja. Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 48 kohaselt annab maavara kaevandamise keskkonnamõju Kesklinnaamet, seega on Kesklinnaamet otsustajaks KeHJS-e tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 11 lõike 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhindangust (vt ptk 3) ja asjaomase asutuse seisukohast (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt ptk 4). KeHJS § 11 lõike 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhindang.

3 EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 kohaselt annab Kesklinnaamet eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ja eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“.

Kesklinnaamet on eelhindangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Uikala lubjakivikarjääri keskkonnamõju taotlus nr T-KL/1007777-4, sh KeHJS § 6¹ lõike 1 kohane teave ja taotluse lisad (sh Lisa nr 15 OÜ Inseneribüroo STEIGER 2022 a „Eksperthinnang Uikala lubjakivikarjääri keskkonnamõju taotlusele lisateabe andmiseks“ ja Lisa nr 16 EMG Karjäärid OÜ 2022 a Töö nr 22-EP01 „Uikala lubjakivikarjääri avamise ja kaevandamise eelprojekt“);

2. „Ida-Viru maakonna Uikala uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.02.2021))“ (Töö nr 20-EA18; Kiiu 2021; edaspidi uuringu aruanne);
3. OÜ Inseneribüroo STEIGER 2023 a „Eksperthinnang Uikala lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusele lisateabe andmiseks (juuni 2023)“;
3. Maa- ja Ruumiameti geoportaali kaardirakendused (<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/>);
4. Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud Ida-Viru maavanema 28.12.2016 korraldusega nr 1-1/2016/278 ja täiendatud 08.02.2017 korraldusega nr 1-1/2017/25);
5. Uikala lubjakivikarjäär dokumendid KOTKAS (<https://kotkas.envir.ee/>) menetluse nr M-115434 all.
6. Toila valla üldplaneering (Toila Vallavolikogu 23.04.2025 otsusega nr 88 kehtestatud Toila valla üldplaneeringu);
7. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS; <https://infoleht.keskkonnainfo.ee/>);
8. Keskkonnaportaali (<https://register.keskkonnaportaali.ee/>);
9. Kultuurimälestiste riiklik register (<https://register.muinas.ee/>);

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Taotletava mäeeraldise ala hõlmab osaliselt Uikala lubjakivimaardla (Maardla registrikaardi nr 987) madalamargilise ehituslubjakivi aktiivse tarbevaru plokki 1 (varu kogus 104 tuh m³ ja sellest kaevandatav on 101 tuh m³) ja kõrgemargilise ehituslubjakivi plokki 2 (varu kogus 104 tuh m³ ja sellest kaevandatav on 101 tuh m³). Taotluse seletuskirja järgi saab karjääri mõlemas plokis leiduvat lubjakivi töötlemisel kasutada kõrgeima kvaliteedinõudega lubjakivikillustiku tootmiseks, mida tarbitakse ehitusmaterjalide tootmises ja teedehituses.

Seletuskirjas on selgitatud ka, et taotletava mäeeraldise piiresse jääva aktiivse tarbevaru maht on 208 tuh m³, mida ei saa kogumahus kaevandada. Kaevandatava varu maht väheneb hoidetervikutesse jääva varu võrra (3 tuh m³ mõlemal plokil). Mäeeraldise kasulikku kihti katab katend (kasvukiht ja saviliivmoreen), mille stabiilsuse tagamiseks tuleb jätta mäeeraldise ida- ja läänepiirile hoidetervik. Hoidetervik jäetakse sinna, kus mäeeraldise piir ühtib teenindusmaa piiriga.

Taotletav Uikala lubjakivikarjääri mäeeraldise teenindusmaa on pindalaga 5,83 ha, sh mäeeraldise pindala on 2,26 ha ja asub Ida-Viru maakonnas Toila vallas riigi omandisse kuuluval Kohtla metskond 131 (katastritunnus: 80201:001:0585) kinnistul. Kinnistu valitseja on Kliimaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK).

Keskkonnaluba taotletakse 20 aastaks. Kaevandatud maa planeeritakse korrastada veekoguks.

Geoloogilised andmed

Taotletav Uikala lubjakivikarjäär paikneb Ordoviitsiumi ladestu Uhaku (O₂UH) ja Lasnamäe (O₂LS) lademe avamusalal. Katendi moodustavad kasvukiht ja saviliivmoreen. Kasvukihi

moodustab muld ja turbasegune muld. Katendi paksus on vaadeldaval alal väike, jäädes vahemikku 0,7 - 1,0 m (keskmine 0,8 m), sh kasvukiht 0,3 - 0,4 m (keskmine 0,4 m).

Kasulikuks kihiks on Ordoviitsiumi ladestu Uhaku lademe Kõrgekalda kihistu (O₂kr) ja Lasnamäe lademe Vão kihistu (O₂vä) lubjakivid.

Kõrgekalda kihistu lubjakivi paksus alal on väike ning see varieerub vahemikus 0,4 - 0,7 m, keskmine 0,5 m. Kihistu paksus väheneb idasuunas. Kihistu on esindatud valkjashalli, kohati kollakashalli, keskmisekihilise, pisikristallilise, õhukeste mergli vahekihtidega lubjakiviga. Kivim sisaldab kohati püriidi pesakesi.

Vão kihistu lubjakivi asub osaliselt Kõrgekalda kihistu lamamis ning tema paksus varieerub vahemikus 8,2 - 9,5 m, keskmine 8,8 m. Kihistu paksus väheneb idasuunas. Vão kihistu lubjakivi on hall kuni tumehall, pisikristalliline, keskmise- kuni paksukihiline, sagedasti stüloliitpindadega. Stüloliitpinnad on kohati täitunud saviga.

Kasuliku kihi lamamiks on Aseri lademe Kandle kihistu (O₂kn) lubjakivi.

Asukoha ja ümbritseva maastiku kirjeldus

Uikala lubjakivikarjäär jääb 1,5 km kaugusele idasuunda põhja-lõunasuunalise Jõhvi - Uikala kõrvalmaanteest (tee nr 13136). Jõhvi-Uikala kõrvalmaantee on taotletav karjäär ühendatud kohaliku Asunduse teega (tee nr 8020001). Asunduse kruuskattega tee jääb mäeeraldisest ligikaudu 21 m kaugusele lõunasuunda.

Lähim majapidamine on ~1 km kaugusel kirdes, katastriüksusel Hundi (tunnus: 80201:001:0163). Taotletav karjääriala on kaetud rohumaaga. Kommunikatsioonid taotletava mäeeraldisest ja mäeeraldisest teenindusmaa alal puuduvad.

Taotletava Uikala lubjakivikarjääri piiresse ei jää muinsuskaitse, Natura 2000 võrgustiku alasid ega muid kaitstavaid loodusobjekte ja kitsendusi.

Mäeeraldisest teenindusmaa idaosasse jääb pärandkultuuri objekt nimetusega Naftabaas (tunnus: 802.PNL:020), RMK on andnud oma kooskõlastuses loa teenindusmaa ja pärandkultuuri objekti kattumiseks (taotluse lisa 4).

Maa-ala piires puuduvad märgalad, jõeäärsed alad, jõesuudmed ja merekeskkond. Vaadeldaval alal on kaevandamise käigus puudutavateks veekogumiteks Kvaternaarisetete ja Ordoviitsiumi Ida-Viru põhjaveekogum, mis kuulub Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogumite gruppi.

Taotletav mäeeraldis ja selle teenindusmaa kattuvad maaparandussüsteemiga ASUNDUSE (maaparandussüsteemide registri kood 1106780010050001). Taotlusele on lisatud selle aegne maaparandussüsteemide registri volitatud töötaja Põllumajandusja Toiduameti 18.02.2021 kiri nr 6.2-2/9057, millega kooskõlastatakse hilisem kaevandamine Uikala geoloogilises uuringuruumis.

Piirkonnas esineb mitmeid kaitsealuseid liike. Peatükis 2.1 kirjeldatud taotluse muutmise põhiline kaalutus tulenes liikide kasvukohtadest ja vastavalt sellele muudeti mäeeraldise piire. Praeguse dokumendi alguseks on need muudetud mäeeraldise piirid. Piiride muutmisel lähtuti ka 2021. a koostatud Kukruse maaparandusehitiste rekonstrueerimise projektist, mis hõlmab endas ka mäeeraldisest lõunasse jääva Asunduse maaparandussüsteemi rekonstrueerimist. Projekti kohaselt uuendatakse olemasolevad kraavid, mis hõlmaks endas kraavide süvendamist, puhastamist ning uute truupide paigaldust. Maaparandussüsteemi rekonstrueerimisel ning Asunduse teel on sarnane mõju kaitsealustele liikidele kui kaevandamisel ning seetõttu ei jäetud mäeeraldise lõunapiirile 25 m laiust puhverala nagu seda tehti mujal.

Mäeeraldisest ja mäeeraldise teenindusmaast vähemalt 25 m kaugusele jäävad mitmed looduskaitsealised objektid: I kategooria kaitsealune liik *Ranunculus lanuginosus* (villtulikas) leiukoht, III kategooria kaitsealuste liikide *Neckera pennata* (sulgjas õhik), *Neottia nidus-avis* (pruunikas pesajuur), *Epipactis helleborine* (laialehine neiuvaip), *Dactylorhiza incarnata* (kähkjaspunane sõrmkäpp), *Platanthera bifolia* (kahelehine käokeel), *Orobancha pallidiflora* (ohakasoomukas) ja *Allium ursinum* (karulauk) leiukoht ning erinevad vääriselupaigad. Mäeeraldisest lõuna pool teisel pool Asunduse teed 21-22 m kaugusele jäävad III kategooria kaitsealuste liikide *Neckera pennata* (sulgjas õhik), *Neottia nidus-avis* (pruunikas pesajuur) ja *Orobancha pallidiflora* (ohakasoomukas) leiukohad.

Mäeeraldisest taotluse seletuskirja kohaselt ~290 m põhjasuunda jääb Ontika maastikukaitseala, mis on ühtlasi Natura 2000 looduala. Keskkonnaamet täpsustas Maa- ja Ruumiandmete kaardikihtide alusel, et lähim maastikukaitseala punkt jääb mäeeraldise teenindusmaast 265 m kaugusele ja Ontika maastikukaitseala pindalast 21,7% jääb mäeeraldise teenindusmaast 1000 m raadiusesse, sealhulgas 5,5% jääb mäeeraldise teenindusmaast 500 m raadiusesse.

Tegevuse kirjeldus

Kaevandamine toimub aastaringselt. Karjääri avamine algab ettevalmistustöödega. Taotletava mäeeraldise ala on kaetud segametsaga rohumaaga. Seega esimeses mäetööde etapis kooritakse katend, mis koosneb kasvukihist ja saviliiv- ja liivsavimoreenist. Kogu katendi keskmine paksus taotletaval mäeeraldisel on 0,8 m, kogumahuga 19 tuh m³, millest kasvukihi keskmine paksus on 0,4 m kogumahuga 9 tuh m³. Kasvukihi omaduste säilitamiseks ei ladustata seda kõrgemates kui 3 m puistangutes. Põhiline osa kasvukihist turustatakse, ülejääk kasutatakse hilisemate korrastamistööde käigus. Moreeni osa katendist põhiliselt turustatakse ning ülejääk kasutatakse korrastamisel.

Kasuliku kihi ehk lubjakivi väljamiseks kasutatakse puur-lõhketöid. Peale lõhkamist laetakse kaevis ekskavaatoriga või kopplaaduriga mobiilsesse purustus-sorteerimissõlme, kus kaevis purustatakse ning seejärel sõelutakse vajalikesse fraktsioonidesse. Ülejäävaid sõelmeid kasutatakse ala korrastamiseks (nõlvade täitmine), sõelmete maht selgub kaevandamise käigus. Mäetöid tehakse vastavalt kaevandamisprojektile. Puur-lõhketööde tegemisel kasutatakse alltöövõtuna professionaalselt lõhkajat, kes määrab lõhketööde ohutud mahud ja parameetrid lõhketööde projektis. Täpsem kaevandamise tehnoloogia ja vajalik energiakasutus määratakse

kaevandamisprojekti ja karjääri korrastamine korrastamistinguste alusel koostatud korrastamisprojekti, kus on ära toodud ka korrastamiseks vajalikud mulla ja katendi mahud.

Materjali väljavedu karjäärist toimub autotranspordiga. Peale maavara ammendumist korrastatakse ala tehisveekoguks.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Toila Vallavolikogu 23.04.2025 otsusega nr 88 kehtestatud Toila valla üldplaneeringus on Uikala lubjakivikarjäär kajastatud taotletava mäeeraldisena (võimaliku mäetööstusmaana). Keskkonnaametile ei ole teada konflikti praeguste ja planeeritavate tegevustega.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Taotleval mäeeraldisel kavandatavad tegevused ja pinnase kasutus on kirjeldatud peatükis 3.1.1.

Taotluse seletuskirjas on selgitatud, et mäeeraldise kasutamise eesmärgiks on ettevõttele sobiliku kvaliteediga ehituslubjakivi kaevandamine, millest on võimalik toota kõrge kvaliteediga lubjakivikillustikku (LA30, F2). Sellega soovib ettevõtte laiendada oma tegevust antud regiooni ning pakkuda betoonitehastele ja piirkonna teede ehituseks ning korrashoiuks sobivat materjali. Ida-Virumaal on võimalik kasutada suurtes hulkades aherainest toodetud lubjakivikillustikku, kuid mille purunemis- ja külmakindluse näitajad on kehvad ning seda kõigis vajalikes kohtades ei ole võimalik kasutada. Seetõttu lisaks aherainekillustikule on regioonis vaja ka kvaliteetset lubjakivikillustikku, mida tuuakse täna kaugemalt (nt AS Betoonimeister Jõhvi andmetel toovad nad täna vajaliku külmakindlusega kivi Kunda lähedalt Aru-Lõuna lubjakivikarjäärist, mis jääb nende tehasele enam kui 70 km kaugusele). Taotletav mäeeraldis jääb Jõhvi betoonitehastest vähem kui 10 km kaugusele, mistõttu vajaliku materjali veokaugus väheneks enam kui 60 km võrra. Umbes 18 km kaugusel Jõhvist lõunasse lõpeb ala, kus on täna tagatud kvaliteetse killustiku varustuskindlus, lähimad Jõgeva maakonnas asuvad lubjakivikarjäärid jääva sellest asukohast umbes 118 km kaugusele, mistõttu ligi 70 km suurusel alal täna varustuskindlus kvaliteetse killustikuga puudub ja sellesse regiooni transporditakse vajalik materjal kaugemalt. Narva linnas asuvad Kadastiku II ja Kadastiku III lubjakivikarjäärid. Kuna seal ei ole kõik vajalikud keskkonnanõuded täidetud, ei toimu seal ka kaevandamist. Seega täna puudub varustuskindlus ka alates piirist, mis jääb Jõhvist 20 km kaugusele itta.

Loa menetluse käigus on kaalutud riigi huvi. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium andis oma 27.09.2021 kirjaga nr 17-1/21-083/5043-2 teada, et Uikala lubjakivikarjäärist maavara kaevandamine on riigi majanduse arengu huvides ning seal keskkonnaloa andmine on Põhjendatud (KOTKAS 28.09.2021 numbriga DM-115434-19). Keskkonnaministeerium on oma 20.12.2021 kirjas nr 13-1/21/4358-3 öelnud, et kaevandamisloa väljastamine Uikala lubjakivikarjääri mäeeraldisele on kooskõlas ülekaaluka riigi huviga (KOTKAS 23.12.2021 numbriga DM-115434-23).

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Peamised energiatarbijad karjääri avamise järgselt on karjääris töötavad seadmed ja masinad. Energiat kulus ettevalmistustöödeks karjääri esmasel kasutusele võtul (piiride märkimine, võsa või kõrghaljastuse eemaldamine, katendi eemaldamine) ja kulub praegu maavara kaevandamiseks ning kaevise laadimiseks transpordivahenditele. Kuna mäeeraldisel kaevandamiseks vett välja ei pumbata ja põhjaveetasel alandada ei kavatseta, siis selleks energiat ei kulutata.

Mäeeraldisel piirile rajatakse tulevast karjääri teenindav tee, mis peale varu ammendumist korrastatakse.

Uikala lubjakivikarjäär jääb 1,5 km kaugusele idasuunda põhja-lõunasuunalise Jõhvi – Uikala kõrvalmaanteest (tee nr 13136), millega on taotletav karjäär ühendatud kohaliku Asunduse teega (tee nr 8020001). Asunduse kruuskattega tee jääb mäeeraldisest ligikaudu 21 m kaugusele lõunasuunda. Mäeeraldisel teenindusmaa lõunapiir on moodustatud 10 m kaugusele Asunduse tee servast. RMK Kirde regiooni metsaülem on andnud 10.10.2024.a. kirjas nr 3-1.1/2024/6202 kooskõlastuse teenindusmaa paiknemisest Asunduse tee servast 10 m kaugusel (taotluse lisa 4).

Nende teede seisundit on vaja parandada kaevandustegevuse tõttu siin piirkonnas ja vastavalt kulub selleks ka energiat.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Maavara kaevandamisega kaasneb alati rohkemal või vähemal määral mõju ümbritsevale keskkonnale. Karbonaatkivimite kaevandamisel on põhilisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks müra, tolm, maastiku visuaalne muutumine, puur-lõhketöödest tingitud maavõnked ning mõju põhjaveerežiimile.

Pinna- ja põhjavesi

Taotletav karjääriala on kaetud rohumaa. Mäeeraldisel ala läbivad ja selle lähiümbruses on madalad kuivenduskraavid, mis on amortiseerinud ehk ei täida oma eesmärki. Kraavid on kinnikasvanud ning pinnast kuivendada ei suuda.

Taotletav Uikala lubjakivikarjäär kattub maaparandussüsteemiga ASUNDUSE (väline tunnus: 1106780030010001). Põllumajandusamet kooskõlastas 18.02.2021. a kirjaga nr 6.2-2/9057 kaevandamise maaparandussüsteemiga kattuv alal (taotluse lisa 3).

Vaadeldaval alal on kaevandamise käigus puudutavateks veekogumiteks Kvaternaarisetete ja Ordoviitsiumi Ida-Viru põhjaveekogum, mis kuulub Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogumite gruppi. Kaevandamise ja lähipiirkonna veetarbimise seisukohalt on tähtis Ordoviitsiumi Ida-Viru põhjaveekogum, mis on esimene aluspõhjaline veekiht, mis toitub põhiliselt läbi pinnakatte infiltreeruvatest sademetest. Seega on veetaseme muutus sesoonne ja tingitud

ilmastikust ehk veetase on madalam suvel ning kõrgem kevadel, kui toimub ka lumesulamine. Uuringute põhjal võib veetase siin maapinnast kõikuda 1-3 meetri sügavuseni ja välistatud ei ole ka madalama veetaseme olemasolu sõltuvalt lubjakivi lõhelisusest ja sademete hulgast. Põhjavee liikumine on Narva lahe suunas.

Kaevandamisprojekti kohaselt planeeritakse kaevandamist vett ära juhtimata.

Taotletava Uikala mäeeraldise piires on maavaravarust ligikaudu 70% veealune (arvestatud, et ülemine 3 m lubjakivilasundist on kuiv). Veetasemest allapoole jääva lubjakivi kaevandamine on planeeritud nii, et maavara raimatakse vette ja kaevis tõstetakse veest välja nõrguma, seejuures veetasel eelnevalt alandamata ning karjääri kogunevat vett kõrvaldamata. Materjalist välja nõrguv vesi valgub tagasi karjääri. Väljatava maavara mahu arvelt veetase karjäärialal siiski mõnevõrra alaneb. Kuid see taastub ning keskmine põhjaveetase jääb peale kaevandamist abs kõrgusele 47,5 m. Täpsem info veebilansi ja veetaseme taastumise kohta on toodud OÜ Inseneribüroo STEIGER koostatud eksperthinnangus.

Geoloogilises uuringus esitatud andmete põhjal leiti eksperthinnangus arvutuslikult, et väljatava materjali arvel langeb põhjaveetase keskmiselt 13 cm, mis jääb loodusliku veetaseme kõikumise amplituudi piiresse. Isegi aastaajalistest kõikumistest tuleneva maksimaalse veealanduse 50 cm puhul on arvutuslikult alanduslehtri ulatus umbes 17 m mäeeraldise piirist. Vee väljapumpamise puhul karjäärist oleks alanduslehter 160 m mäeeraldise piirist.

Kuna kaevandamisel ei pumbata vett karjäärist välja ega juhita karjääri vett kraavidesse ei ole mõjutatud piirkonna kaevude veetasemed. Kuna kaevandamistöodel ei kasutata keskkonnoahtlikke ja mürgiseid aineid, on oht (vee)keskkonna reostumiseks keskkonnoahtlike ainetega minimaalne. Teoreetiliselt võib kaevandamise käigus tekkida reostusohu pinna- ja põhjaveele näiteks karjäärimasinate avarii korral, kui kütus ja/või õli satub läbi karbonaatkivimites olevate lõhede ja pragude põhjavette. Karjäärimasinate avariolukordade ennetamiseks tuleb neid perioodiliselt kontrollida ja kohapeal neid mitte hooldada või äärmisel vajadusel tegema seda selleks ette nähtud hooldusplatsil, kus peavad olemas olema õli kogumise ja tõrje vahendid. Leevendusmeetmete õigeaegsel rakendamisel on võimalik pinna- ja põhjavee reostamist vältida.

Maaparandussüsteemide kooskõlastamine registri volitatud töötlejaga ja reostuse vältimise meetmete osas on tehtud ettepanekud leevendusmeetmeks peatükis 1.2.

Müra

Müra tekitavad karjääris töötavad mäetööde masinad: ekskavaatorid, kopplaadurid, kallurautod, puurmasin. Lisaks veel purustus- ja sorteerimissõlm ning puur-lõhketööd, mis oma olemuselt on lühiajalised. Müra suhtes kõige tundlikum objekt on lähim elamu, mis jääb 1035 m kaugusele kirdesse.

Taotluse seletuskirjas on toodud müraarvutused, mis näitavad, et lähima majapidamise juures on kombineeritud müratase natuke alla 52 dB. Puurmasina müratasest ei arvestata kombineeritud

mürataseme arvestamisel, sest lõhkamiste jaoks rajatavate puuraukude puurimine toimub episoodiliselt ja lühiajaliselt. Seega jääb müratase elamu juures seadusega lubatud päevasesse piirnормi. Lisaks ainult kauguse arvestamisega mõjub tegelikule müra levikule ka müratekitaja asukoht, milleks on lubjakivikarjääri puhul astangu alune. Astang töötab karjääris kui müraekraan ehk mürasummutaja. Samuti tuleb arvestada, et müraallikad ei asu karjääri lähimas punktis elamu suhtes. Lisaks eelnevale jääb ka elamu ja karjääri vahele mets, mis tõkestab müra levikut. Seega arvestades eelnevat langeb müratase lähima elamu juures veelgi.

Müra tekitavate tegevuste juures peab lähtuma välisõhus leviva müra normtasemetest.

Tolm (peenosakesed)

Peamiseks tolmuallikaks lubjakivi kaevandamisel on karjäärisisesed- ja väljaveoteed, purustussorteerimissõlm ning kaevandatud materjali laadimisprotsess. Tolmu levik mäetööde juures on üldjuhul lokaalne, vajadusel on võimalik kasutada leevendusmeetmeid leviku tõkestamiseks. Karjäärisisesed teid, väljaveoteid ja lao platse tuleb vastavalt vajadusele kuiva ilmaga niisutada. Karjääris plaanitakse kasutada mobiilset purustus-sorteerimissõlme, mille konveierid on kaetud ning tolmu praktiliselt ei teki. Suurim tolmu kontsentratsioon võib tekkida lõhketööde käigus, kuid see on hetkeline ning vähendamaks tolmu levikut ümbritsevatele aladele, tuleb teha lõhketöid tuulevaiksetel hetkedel.

Keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba” on toodud künniskogused, mille ületamise korral tuleb kaevandajal esitada õhusaasteloa taotlus. Tahkete osakeste summaarne heitkogus on kavandatava tegevuse juures 0,189 tonni aastas, mis on väiksem kui kehtestatud künniskogus. Arvutustes on arvestatud eriheitkeks 0,0022 kg/t kohta. Samuti jäävad süsinikoksiidi, vääveldioksiidi ja lämmastikoksiidide kogused alla kehtestatud künniskoguste piirmäärasid. Taotluse seletuskirjas toodud arvutustes on arvestatud aastaseks purustamise koguseks 27 tuh t killustikku, millele kuluks lõhkeainet 13 t aastas. Taotluses toodud arvutuste tulemused on esialgsed ning prognoositavad, saasteainete heitkogused täpsustuvad kaevandamisprojekti, lõhketööde projekti, kus litsentseeritud lõhketööde tegija esitab vajalike lõhkamispuuraukude kogused, vahemaad ja lõhkeaine kogused. Samuti täpsustuvad eelpool toodud saasteainete heitkoguste näitajad tegeliku tootmisprotsessi käigus. Kui on oht ületada lubatud künniskoguseid, tellitakse saasteainete heitkoguste projekt ning kaevandaja taotleb õhusaasteluba.

Tolmu puudutavad teemad on Uikala Lubjakivikarjääri juures olulised seoses kaitsealuste taimestikuga. Seetõttu tuleb lisada tolmu puudutavad leevendusmeetmed loa kõrvaltingimustena lähtuvalt taimestikust. Vastavad ettepanekud on tehtud peatükis 1.2.

Valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna reostust taotletavast tegevusest ümbruskonnale ei kaasne.

Vibratsioon

Puur-lõhketööde peamiseks negatiivseks mõjuks on vibratsioon, mis on lühiajaline ning püsivat mõju keskkonnale ei oma. Taotluse seletuskirja kohaselt kasutatakse lööklaine mõju vähendamiseks sobiva pikkusega topist. Lõhketöid viib läbi vastavat litsentsi omav ettevõtte, kes arvestab mäeeraldise geoloogiaga ja maapinna võngete suhtes tundlike objektide kaugusega tagades lõhketööde turvalisuse. Tegevus on reguleeritud seadusandlusega.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Taotletava Uikala lubjakivikarjääri katendi kogumaht on 19 tuh m³, millest kasvukihi maht on 9 tuh m³. Kasvukihi omaduste säilitamiseks ei ladustata materjali kõrgemates kui 3 m puistangutes. Põhiline osa kasvukihist turustatakse, ülejääk kasutatakse hilisemate korrastamistööde käigus. Korrastamiseks jääv kasvukiht ladustatakse vallidesse. Pärast kasvukihi eemaldamist eemaldatakse ülejäänud katend, milleks on saviliiv- ja liivsavimoreen. Moreenist koosnevast katendist rajatakse mäeeraldise teenindusmaale pinnasevee liikumist tõkestav trapetsikujuline vall, orienteeruva mahuga 2 tuh m³. Ülejäänud osa katendist ladustatakse vallidena ning kasutakse ala korrastamisel – ülejääk turustatakse. Lubjakivi kaevandamisel tekkivad sõelmed kasutatakse nõlvade rajamiseks. Korrastamistöödega alustatakse kaevandamise käigus esimesel võimalusel ning korrastamisprojekt koostatakse samuti esimesel võimalusel. Kaevandamisjäätmetena võib käsitleda Uikala lubjakivikarjääris maavaral lasuvat katendit ja lubjakivikillustiku tootmisest ülejäävaid sõelmeid. Seega esitas loa taotleja koos taotlusega kaevandamisjäätmekava.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Kaevandamisel tuleb rangelt jälgida, et ei satuks kütust või õli pinnasesse. Mäetööl on potentsiaalseteks reostusallikateks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Selle tulemusel võib pinnasesse sattuda diiselkütust ja/või määrdeaineid, millega võidakse saastata nii pinnast kui ka vett. Selle vältimiseks tuleb pidevalt jälgida masinate tehnilist seisundit ning planeerida karjääri projektis avariide likvideerimise viisid. Tuleb tagada kütte- ja määrdeainete pinnasesse sattumise vältimiseks ettenähtud kaitsevahendite olemasolu ja korrashoid. Remontimine peab toimuma selleks ettenähtud kohtades. Võimaliku tekkinud reostuse likvideerimiseks peab olema karjääris töötajatel teada kindel tegevusplaan.

3.1.8 Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel

Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht puudub. Seejuures tuleb aga rangelt jälgida lõhkamist puudutavaid norme ja seadusandlust.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Ülevaade olemasolevast ning planeeritavast maakasutusest ja kavandatud tegevusest on toodud ptk-s 3.1.1. Alale on kavandatud lubjakivikarjäär, mistõttu maakasutus muutub (taimestik eemaldatakse). Pärast kaevandamist ala korrastatakse tehisveekoguks.

Kaevandamise keskmine aastamäär on taotluse kohaselt eeldatavalt umbes 10 tuh m³. Keskkonnaluba taotletakse 20 aastaks.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõimes

Uikala lubjakivikarjääri mäeeraldis teenindusmaad taotletakse 5,83 ha suurusel pindalal, millest mäeeraldis moodustab 2,26 ha. Taotletav mäeeraldis hõlmab osaliselt Uikala lubjakivimaardla aktiivse tarbevaru plokke 1 ja 2. Mäeeraldis piir kattub sügavuti aktiivse tarbevaru piiriga. Pindalaliselt jälgib mäeeraldis lõuna- ja osaliselt põhjapiir aktiivse tarbevaru piiri, mäeeraldis ida- ja läänepiir järgivad looduskaitseliste piiranguvööndite puhverala piiri, puhverala laius on 25 m. Mäeeraldis teenindusmaa piir kattub osaliselt mäeeraldis piiriga ning jälgib looduskaitseliste piiranguvööndite puhverala piiri. Mäeeraldis teenindusmaa lõunapiir jälgib osaliselt RMK Kirde regiooni metsaülema tingimust, millega teenindusmaa ei asu lähemal kui 10 m Asunduse tee servast. Teenindusmaa läänepiiri ja loodepiiri moodustamisel on arvestatud RMK tingimust, et rajatud metsakultuuridele teenindusmaad ei laiendata. Ülejäänud mäeeraldis teenindusmaa piiri moodustamisel on arvestatud kaitsealuste liikide leiukohtadega ning nende puhveralaga. Täpsem ülevaade on toodud ptk-s 3.1.1.

Lubjakivi looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatute loodusvaradega ning puudub looduskeskkonna vastupanuvõime. Kaevandamise käigus muutub kaevandatava ala maastik ja looduslik mitmekesisus mäeeraldisel täielikult – ala korrastatakse tehisveekoguks. Looduslikult on ala praegu rohumaa. Vee ärajuhtimist alal ei teostata.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Mäeeraldisest igasse suunda minimaalselt 25 m (lõunas ka 21 m) kaugusele jäävad erinevad looduskaitsealised objektid:

I kategooria kaitsealune liik *Ranunculus lanuginosus* (villtulikas) leiukoht,

III kategooria kaitsealuste liikide *Neckera pennata* (sulgjas õhik), *Neottia nidus-avis* (pruunikas pesajuur), *Epipactis helleborine* (laialehine neiuvaip), *Dactylorhiza incarnata* (kahkjaspunane

sõrmkäpp), *Platanthera bifolia* (kahelehine käokeel), *Orobancha pallidiflora* (ohakasoomukas) ja *Allium ursinum* (karulauk) leiukoht ning erinevad vääriselupaigad.

Mullastiku kaardi põhjal levib eelpool toodud taimede leiukohtades gleimullad ja gleistunud mullad, mida iseloomustab pidev liigniiskus ehk kaitsealused taimed on harjunud liigniiskete tingimustega.

Mäeeraldise kasvukihi all lasub saviliiv- ja liivsavimoreen, mis töötab kui veepide, eeldatavalt lasub ka kaitsealuste taimete leiukohtades ning vääriselupaigas glei- ja gleistunud muldade all nii saviliiv- kui liivsavimoreen. Kasvukiht ja Kvaternaarisetete veekompleks on sademete toiteline, seega võib järeldada, et antud piirkonnas on taimestik pinnasevee toiteline ning kaevandamise käigus on oluline tagada, et muldade niiskustase ei väheneks ja muldade liigniiskus oleks tagatud. Veepideme olemasolu kinnitab ka geoloogiline uuring, kuna ülemine lubjakivi kiht oli kuni 4 m sügavuseni kuiv. Pinnasevee liikumise suund järgib maapinna abs kõrgusi ja antud piirkonnas on see põhja-lõunasuunaline ehk looduskaitsete piirangutega aladel on maapinna abs kõrgused suuremad kui mäeeraldise alal.

Taotluse seletuskirjas on toodud, et tõkestamiseks pinnasevee liikumist mäeeraldise alale rajatakse enne lubjakivi kaevandamist mäeeraldise teenindusmaa põhjapiirile trapetsikujuline moreenist tõkkevall, mille keskmiseks põhjalaiuseks on 6 m ja kõrguseks 2 m. Mäeeraldise teenindusmaa piiri ja mäeeraldise piiri vahel on kohati väiksem ala, kui tõkkevalli rajamiseks vajalik on, siis nendes kohtades rajatakse kitsam katendivall. Tõkkevalli rajamisega tagatakse mullastiku liigniiskus ja olemasoleva veerežiimi säilimine looduskaitsete piirangutega aladel. Kuna taimestik on pinnasevee toiteline, siis aluspõhjalise põhjaveekogumi veetaseme alanemine ei mõjuta liigniiskeid glei- ja gleistunud muldade niiskustrežiimi. Vastav tegevus on taimestiku seisukohast väga oluline, mistõttu tuleb sellekohane nõue lisada kõrvaltingimuseks keskkonnaloale.

Taotletavast mäeeraldisest põhjasuunda jääb Ontika maastikukaitseala (lähimas punktis 265m kaugusel mäeeraldise teenindusmaa piirist).

Alljärgnevat taimestiku puudutav kokkuvõte on täpsemalt käsitletud OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt 17.07.2023 Keskkonnaametile saadetud eksperthinnang pealkirjaga „Experthinnang Uikala lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusele lisateabe andmiseks (juuni 2023)“ (KOTKAS 17.07.2023 numbriga DM-115434-36). Kuna tegemist on dokumendiga, kus on näha mitteavalikke looduskaitsete objektide asukohti on sellele dokumendile juurdepääs piiratud (AvTS § 35 lg 1 p 8).

2022 ja 2023 aasta andmete kohaselt esineb piirkonnas järgnevaid kaitsealuseid liike:

Villtulikas (*Ranunculus lanuginosus* L.): I kaitsekategooria taimeliik villtulikas esines Uikala uuringuruumis kolme suurema osapopulatsioonina, mis kõik paiknesid taotletavast mäeeraldisest põhja pool.

Villtulikas levialaks Eestis on põhiliselt põhiliselt Virumaa. Tegemist on ohualti liigiga, keda ohustab metsamajanduslik tegevus, ehitustegevus ja ka kaevandamine. Inventeeritud villtulika

Uikala kasvukohas on liiki aga võrdlemisi suurel alal eri suuruses kogumikena ning taimed ise on elujõulised. Teda võib mõjutada veerežiimi muutus. Arutuste kohaselt karjääri veetase ulatuda 20 m kaugusele karjäärist aga õnneks on valdav enamus Uikala villtulikapopulatsioonist mäeeraldisest kaugemale kui 50 m. Arvestada tuleb, et tegu on ka valgustundliku liigiga.

Villtulika (*Ranunculus lanuginosus* L.) kaitse tegevuskava (Keskkonnaameti 24.08.2022 korraldusega nr 1-3/22/420) toob välja, et villtulikale sobivad vanad metsad on väga tugeva raiesurve all. Vältimaks seni teadmata leiukohtade raietega kahjustamist/ hävimist ebapiisava teabe tõttu liigi levikust, on oluline inventeerida liigi leiukohtade ümbrusesse jäävaid potentsiaalseid kasvukohti. Villtulikas eelistab kasvada parasniiskel või perioodiliselt liigniiskel mullal ning osa teadaolevaid leiukohti asub soostunud metsas. Kuivendamise tagajärjel muutub kasvukoht liigile ebasobivamaks: muutub puu-, põõsa- ja rohurinde liigiline koosseis ja struktuur, väheneb hülilisus, suureneb konkurentne surve. Tegevuskava toob välja, et villtulika kasvukohtade niiskusrežiimi võib ohustada kaevandustegevus (sh Uikala). Kaevandustegevusega kaasnevad hüdrogeoloogilised muutused ulatuvad kaevanduse tegevuspiirkonnast kaugemale, mõjutades suure tõenäosusega ka kaevandusaladega piirnevaid villtulika kasvukohti. Eksperthinnangu kohaselt alustatakse kaevandamist ilma põhjaveetaset alandamata ning vett ära juhtimata ning eksperthinnangus toodud arvutuste kohaselt on alanduslehtri ulatus karjääri piirist u 20 m. Arvutused näitavad, et juhul kui vett lubjakivikarjäärist välja ei pumbata, ei alane põhjaveetase kaugemal kui 20 m mäeeraldisest piirist, mistõttu on mõju pinnaveetasemele veelgi ebatõenäolisem. Enamus Uikala villtulikapopulatsioonist mäeeraldisest kaugemale kui 50 m. Arvestada tuleb, et tegu on ka valgustundliku liigiga. Seega on veerežiimi muutuste mõju ümbruskaudsete metsade taimekooslustele (sh puistule) ebatõenäoline. Eksperthinnang toob välja, et kaevandamine ei mõjuta tõenäoliselt oluliselt kaitsealuse liigi populatsiooni kavandatava mäeeraldisega piirnevatel aladel, kui kaevandatava ala ja kaitsealuse liigi asukoha vahele jääb vähemalt ~20 m (esimese rinde kõrgusega võrdne) metsaala puhervöönd.

Karulauk (*Allium ursinum*): III kaitsekategooria taimeliik karulauk esines ühe suurema (~14 000 m²) ja ühe väiksema (~450 m²) lausalise katvusega (keskmiselt 60-80%) kogumikuna praeguse taotluse alast ida ja põhja pool. Lisaks suurematele laikudele leidis üksikuid taimi ka inventeeritava ala teistes osades.

Karulauku ohustavad metsamajanduslik tegevus ja kogumine toidutaimena. Kasvukohtadena eelistab ta varjulisi kasvukohti ja lubjarikast pinnast, seetõttu on tema rohkearvulisemad kasvukohad Eestis seotud maapinnalähedase lubjarikka aluskivimiga. Uikalas on karulaugu populatsioon laiaulatuslik, suure katvusega ning elujõuline, kattes ka suurematel aladel üle poole maapinnast (kohati pea täielikult) ning levides ka üle kraavide piirnevatele aladele. Lubjalembese liigina võimalik kaevandamisest tingitud lubjakivitoolm teda ei mõjuta. Kasvukoht VEP-i alal välistab ka metsamajanduslikud tegevused, mis karulaugupopulatsiooni võiksid segada.

Sulgjas õhik (*Neckera pennata*): III kaitsekategooria samblaliik sulgjas õhik oli levinuim kaitsealune liik inventeeritiaval alal. Liigi katvus oli siiski väga erinev, varieerudes paarist üksikust laigust kuni täieliku katvuseni puutüvel. Samuti võis liik kasvada vaid puutüvede

teatud kitsal osal puu alaosas, kuid ulatuda ka isegi 5-6 meetri kõrgusele – see sõltus paljuski valgustingimustest, lagendike ja häilude servades oli sammalt puudel rohkem. Sulgjat õhikut leidis nii elusatel puudel kui ka vähemal määral maha langenud lamapuidul. Liik eelistas kasvukohana vanemaid, jämedama tüvega puid.

Kuna liik kasvab puudel ning seega saab oma veevaru ja toitained vaid sademetest, ei mõjuta teda ka veetaseme alandamine kasvukohas, kui seda tehtaks, kuni veetaseme muutused ei mõjuta oluliselt nende substraadiks olevaid puid ja kasvavate puude pakutavat varju. Veerežiimi muutumine kuivemaks võib puude kasvu isegi parandada; puistu koosseisu muutused ei ole väikese põhjaveetaseme muutuse puhul märkimisväärsed.

Harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*): III kaitsekategooria samblikuliik harilik kopsusamblik leiti kasvamas ühel puul 5-6 m kõrgusel kahe laiguna. Sama puu tüve alaosas kasvas ka sulgjas õhik.

Pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*): Pruunika pesajuure (III kaitsekategooria) kolm isendit leiti ühest kasvukohast taotletavast mäeeraldisest lõunas, teisel pool teed. Teine, samuti kolme isendiga kasvukoht paiknes karjääri alast läänepool. Vaatamata eelnevate kasvukohaandmete järgi otsimisele ei leitud pruunikat pesajuurt aga EELISE andmetel põhinevast leiukohast VEP nr.211955 keskosast.

Vaatamata III kaitsekategooria staatusele Eesti Punase Raamatu põhjal ohuväline liik (LC) ning laialt levinud nii Eestis kui kogu Põhja-Euroopas. Kasvukohana eelistab ta varjulisi aluselise mullaga metsi, seega on lubjarikaste muldadega Uikala puistud talle sobivaks elupaigaks, kuid sarnaselt eelnevalt käsitletud liikidele tuleb valgusolude tõttu tema kasvukohtade lähedal metsade majandamisega ettevaatlik olla. Välitööde käigus tuvastati 2022. a VEP-i (nr.211955) eraldise 6 lõunaosas neli isendit, mida 2023. a enam ei tuvastatud. Küll aga inventeeriti pruunikas pesajuur uuringuruumi teistes osades, sh taotletava mäeeraldisel alal. Pruunikas pesajuur on tugevalt seotud kasvukoha mullas elavate mükoriissete seentega, mistõttu taimede ümberistutamine soovitatav ei ole, kuid arvestades selle liigi levikuga ka väljaspool mäeeraldisel ala ning üldist ohuvälist staatust võib siiski eeldada, et liik jääb piirkonnas ka karjääri väljaehitamise puhul püsima.

Kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*): Kaks III kaitsekategooria taimeliigi kahelehine käokeel isendit leiti kasvamas karjäärist idas.

Ohakasoomukas (*Orobancha pallidiflora*): Taotletavast mäeeraldisest lääne suunas leiti kolmest kohast III kaitsekategooria taimeliigi ohakasoomukas isendid, kokku 14 taime.

Taimkatteinventuuri käigus aastal 2023 ei leitud vaatamata eelnevate kasvukohaandmete järgi otsimisele laialehist neuuvaipa (*Epipactis helleborine*; III kat). Varasemalt inventeeritud (EELIS, 2023) III kaitsekategooria liik ungrukold jäi ilmselt inventeeritud alast välja (põhjasuunda) ning seetõttu inventuuri tulemustes ei kajastu.

Kavandatavat karjääri ümbritsevad taimede alad, mida kavandatud tegevus võib potentsiaalselt otseselt või kaudselt mõjutada on juba valdavalt vääriselupaikadena määratletud. Karjääri piirkonnas ja selle vahetus läheduses paiknevad metsa vääriselupaigad (VEP) on sooviku

(angervaksa kasvukohatüüp) ja salumetsad (naadi kasvukohatüüp). Kuna sealsete muldade lähtekivimiks on lubjakivi, on kasvusubstraat aluseline ning taimekoosluste kujunemine sellest juba oluliselt mõjutatud.

Kõige väärtuslikumaks metsaeraldiseks võib pidada tänu mitmekesisele puistule ja kaitsealustele liikidele VEP-i nr 211955. Johtuvalt kaitsealuste liikide kasvukohanõudlustest on kõigile sealsetele kaitstavatele liikidele peamiseks ohuteguriteks valgustingimuste muutumine ja metsamajanduslik tegevus. Seega on sobivaks leevendusmeetmeks selle juures metsavääriselupaiga ja mäeeraldise vahele 15-20 m puistuga vööndi jätmine, mis muu hulgas väldib valgustingimuste muutumist VEP-ides.

Geoloogilises uuringus esitatud andmete põhjal leiti arvutuslikult, et väljatava materjali arvel langeb põhjaveetase keskmiselt 13 cm, mis jääb loodusliku veetaseme kõikumise amplituudi piiresse. Isegi aastaajalistest kõikumistest tuleneva maksimaalse veealanduse 50 cm puhul on arvutuslikult alanduslehtri ulatus umbes 17 m mäeeraldise piirist. Et VEP-i määratlemise tõttu mäeeraldise pindala taotluses vähendati, on mõju tõenäoliselt veelgi väiksem. Vee väljapumpamise puhul karjäärast oleks alanduslehter 160 m mäeeraldise piirist, seega ei mõjutaks ka siis 240 m kaugusel asuvat Martsa sihtkaitsevööndit. Tänu Uikala uuringualal levinud ja VEP-ide puhul valdavale angervaksa kasvukohatüübile omasele mullastikule, mis hoiab vett hästi endas ja on raskesti kuivendatav, on ka muutused pinnaveerežiimis ebatõenäolised.

Taimestiku seisukohast tehti eksperthinnangus on 4 leevendusmeetme ettepanekut, mis lihtsustatult on järgmised:

1. Jätta VEP-iga piirnevatesse teenindusmaa ja mäeeraldise osadesse 20 m laiune puhervöönd VEP-i välispiiri ja mäeeraldise süvendi vahele. Seda meetet on taotluse muutmise juures arvestatud. Vastavalt muudeti mäeeraldise ja selle teenindusmaa piire ja seejuures on kasutatud ettevaatusprintsipi rangemat 25 m puhverala nõuet välja arvatud mäeeraldusest lõunasse üle Asunduse tee jäävad alad, kus puhvriks on 21-22 m.
2. Ettepanek kuhjata mäeeraldise perimeetrile 2-3 m kõrgune pinnasevall, mis minimeerib valgustingimuste muutmist, vähendab veerežiimi muutusi ja vähendab võimaliku lubjakivi tolmu jõudmist taimetike aladele – sellel põhimõttel tuleb loale lisada kõrvaltingimus.
3. Laadida materjali veokitele võimalikult mäeeraldise keskel ja põhjas ning kasta põuaste ilmadega väljaveoteid – sellel põhimõttel tuleb loale lisada kõrvaltingimus.
4. Hoida väljaveoteed VEP-idest võimalikult kaugel vähendamaks võimalikku lubjakivitolmu jõudmist VEP-idesse – sellel põhimõttel tuleb loale lisada kõrvaltingimus.

Experthinnang märkis, et leevendusmeetmeid arvesse võttes ei ole kavandatav tegevus looduskaitsealiselt välistatud, kuid metsa vääriselupaikade ning kaitsealuste liikide hea seisundi tagamiseks on kindlasti vajalik asjakohane seire, et negatiivsete kõrvalmõjude ilmnemisel operatiivselt reageerida.

Võttes arvesse, et Uikalas asub Eesti suurim villtulika populatsioon, millest teatav osa taimi jääb mäeeraldise vahetusse lähedusse (st 50 m raadiusesse), siis on mõistlik käesoleva ekspertiisi tulemusi lähteseisundiks võttes ja sama metoodikat kasutades villtulika ja teiste kaitsealuste taimede ohtrus iga 3-5 aasta tagant uuesti inventeerida. See võimaldab hinnata võimalikke kaevandamistegevuse mõjusid kaitsealustele taimeliikidele ning vajadusel leevendusmeetmeid tõhustada.

Eelkirjeldatud leevendusmeetmed on võetud aluseks taotluse menetluse jätkamise keskkonnametmete punktides 1.2.2 – 1.2.6.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

KeÜS § 23 lõige 1 sätestab, et igaühel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Lõike 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Siiski tuleb võimaliku keskkonnahäiringu tekkimist võimalusel ennetada ning kui see pole võimalik, võtta kasutusele leevendusmeetmed. Keskkonnaloa omanikul on kohustus hüvitada kaevandamisega tekitatud kahju sõltumata oma süüst (MaaPS § 93 lõige 1).

Uikala lubjakivikarjääris kaevandamisel on põhilisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks müra, tolmu, maastiku visuaalne muutumine, puur-lõhketöödest tingitud maavõnked ning mõju põhjaveerežiimile.

Ümbruskonna maad (mis ei ole hõlmatud kaevandamisega) on valdavalt kasutuses maatulundusmaana –metsa ja rohumaana. Tegemist on hajaasustusega.

Taotluse seletuskirja kohaselt asub lähim majapidamine ~1 km kaugusel kirdes, katastriüksusel Hundi (tunnus: 80201:001:0163) ja ei jää karjääri mõjuradiusse.

Masinatest lähtuvat mürataset vähendab lisaks loomulikule heli neeldumisele kaevandamise käigus tekkiv süvend, kus masinad asuvad. Karjääris on müra summutavateks täiendavateks teguriteks karjääri seinad ja katendist vallid. Keskkonnaloale kavandatakse lisada mitmeid kõrvaltingimusi, mille täitmine eeldatavalt tagab, et tekkida võivad keskkonnahäiringud on minimaalsed ja leevendatavad.

Kaevandamise lubamine taotletud ulatuses ei halvenda väljakujunenud põhjavee režiimi, kuna kaevandamine toimub põhjaveetasel alandamata. Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariiolekordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades, on lekete tõenäosus väike ja lekkes kiiresti avastatavad. Samas avariiolekorra tekkimise tõenäosus ei ole suurem, kui mõnes teises rasketehnikaga seotud tegevusalal (nt põllumajandus).

Kõige tõenäolisem pinnase kvaliteeti mõjutav avari on diiselkütuse või õli leke masinatest, mis kaevandamistöõde käigus võib juhtuda. Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis- ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Õnnetuse kohas tuleb reostunud pinnas kiiresti eemaldada ja anda üle vastavat litsentsi omavale jäätmekäitlusasutusele.

Tasakaalu hoidmine inimeste heaolu ja kaevandamistegevuse vahel on oluline. Mõistetavalt võib tulenevalt iga indiviidi isiklikust tundlikkusest olla maavarade kaevandamisel ebasoodne mõju vaatamata võimaliku häiringu õigusaktides sätestatud normeeritud piiridesse jäämisel. Käesolevas mõjuhindangus ei tuvastatud olulist negatiivset mõju inimestele.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Uikala lubjakivikarjääris kaevandamisel on põhilisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks müra, tolmu, maastiku visuaalne muutumine, puur-lõhketöödest tingitud maavõnked ning mõju põhjaveerežiimile. Kuna lähedal (1 km raadiuses) inimesi ei ela, siis mõju inimestele on väike. Lähedal ei ole ka müratundlike liikide elupaiku. Põhiliselt on ohustatud piirkonna taimestik (sh kaitsealused liigid). Taimestiku kaitse eesmärgil on välja töödatud leevendusmeetmed, millede rakendamisel peaks mõju jääma minimaalseks (täpsemalt peatükis 3.2.3).

3.3.1 Mõju suurus, mõjuala ulatus, mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg, mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Üks karjääriga kaasnevaid keskkonnamõjusid on maastiku visuaalne muutumine. Viimane on aga maavara kaevandamise juures paratamatu ning mõju on leevendatav ala kaevandamisjärgse korrastamisega, mis tulenevalt seadusandlikust korrast on kaevandajale kohustuslik. Kaevandaja plaanib varu ammendumisel rajada karjäärialale kaks tehisveekogu, kuna enamus kasulikust kihist asub allpool põhjaveetasel.

3.3.2 Mõju piiriülesus

Riigipiiri ülest mõju ette näha ei ole.

3.3.3 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt 17.07.2023 Keskkonnaametile saadetud eksperthinnang pealkirjaga „Experthinnang Uikala lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusele lisateabe andmiseks (juuni 2023)“ (KOTKAS 17.07.2023 numbriga DM-115434-36). Käsitles Lähimaid Natura 2000 alasid. Alljärgnev käsitlus tugineb sellele.

Mäeeraldise teenindusmaast minimaalselt 265 m kaugusele jääb Ontika maastikukaitseala Martsa sihtkaitsevöönd, mille kaitse-eesmärk on metsakoosluste säilitamine, neile omase liigilise ja vanuselise struktuuri hoidmine, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Vööndisse jäävad esinduslikumad villtulika

osapopulatsioonid, mis vajavad parasniiskeid kasvukohatingimusi. Seega mõjutatavateks liikideks on taimestik. Mäeeraldisele võrreldes Ontika maastikukaitsealaga oluliselt lähemal asuvatele taimestikele on määratud leevendusmeetmed (täpsemalt peatükis 3.2.3). Nende leevendusmeetmete rakendamisel ei ulatu taimestikku mõjutatavad mõjud Ontika maastikukaitsealani.

Uikala lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotluse kohaselt plaanitakse kaevandamist alustada ilma põhjaveetasel alandamata ning vett ära juhtimata. Samas suurem osa taotletava mäeeraldisega seotud maavaravarust asub allpool põhjavett, mis tähendab, et teatav mõju põhjaveele ning seeläbi kaitsealuste liikide kasvukohtadele, vääriselupaigale ning Ontika maastikukaitseala Martsa sihtkaitsevööndile võib avalduda ka siis, kui vett ära ei juhita.

Selle tõttu käsitles eksperthinnang potentsiaalseid negatiivseid mõjusid metsavääriselupaikadele ja kaitsealustele liikidele, mida võivad põhjustada:

1. Muutused põhja- ja pinnaveerežiimis;
2. Materjali kaevandamise ja transpordi käigus tekkida võiv lubjakivitolm;
3. Mäeeraldisel perimeetrile kuhjatav pinnasevall;
4. Karjääriala raadamise servaeft (valgus, tuul, jne).

Ekspert hinnangu tulemusel leiti, et planeeritav karjääri tegevus tekitab alalt suurema vee aurumise tõttu piirkonnas karjääri piirist umbes 17 m kaugusele ulatuva vee alanduslehtri. Seejuures arvestati karjääri algset suuremat ala aurumise arvutusega. Kuna arvutused näitavad, et juhul kui vett lubjakivikarjäärist välja ei pumbata, ei alane põhjaveetasel kaugemal kui 20 m mäeeraldisel piirist, siis on mõju pinnaveetasemele on veelgi ebatõenäolisem. Seega on veerežiimi muutuste mõju ümbruskaudsete metsade taimekooslustele (sh puistule) ebatõenäoline.

Piirkond on põhjaranniku vahetus läheduses, kus valdavad lõuna- ja edelatuuled. Suurem osa kavandatava karjääri alast on juba avamaastik ning paikneb suhteliselt väikesel alal, mille pikisuund on risti valdavate tuulte suunaga. Valdav osa puistutest on angervaksa kasvukohta soovikumetsad, kus puude juurestik on pindmises ja puud seetõttu tormihelmed kui kuivades kasvukohtades, kuid puistud koosnevad pea täielikult erinevatest lehtpuudest, mille tormikindlus on uuringualal väga väikese osakaaluga kuuskedest oluliselt suurem. Kaevandamisala väljaehitamise puhul puudutaks raadamine vaid väikest ala, seega on potentsiaalse tuulisuse suurenemise mõju servaefti tulemusel karjäärialaga piirnevatele puudele pigem väike ja pindalaliselt piiratud. Seda annab veelgi leevendada pinnasvalli kuhjamisega mäeeraldisel piirile, samuti vääriselupaikade ja mäeeraldisel vahele puistuga puhverala jätmisega.

Mõistlik on jätta mäeeraldisel ja vääriselupaikade vahele 10-20 m puhveralad puistuga, mis toimiks taimedele nii valguse-, tuule- kui tolmutõkkena. Veetõkkena on mäeeraldisel ja metsaelupaikade vahel mõistlik kasutada pinnaseveetõkke valla, mille rajamise plaani on kajastatud ka Uikala lubjakivikarjääri avamise ja kaevandamise eelprojekti

Kaevandamise algfaasis, kui väljatakse materjali põhjaveetasemest ülevalpool, võib tekkida materjali laadimisel lubjatolm, mis settib täiendavate takistuste puudumisel heiteallikast 50–100 m kaugusel. Ehkki vaadeldava ala mullastik on juba looduslikult aluseline ning taimed sellega kohanenud, võib lenduv lubjatolm ajutiselt mõjutada piirnevate alade metsa- ja niidukoosluseid. Tolm väheneb, kui kaevandustegevus toimub allpool põhjaveetaset ja tegu on niiske materjaliga.

Tolmu saab vähendada ümbruskonnas teostades kaevandatud materjali laadimist võimalikult karjäärialala keskel ning piirates karjäärialala pinnasvalliga, mis takistaks ka lubjatoolmu levikut ümbritsevatele aladele. Suurim tolmu kontsentratsioon võib tekkida lõhketööde käigus, kuid see on hetkeline ning vähendamaks tolmu levikut ümbritsevatele aladele, tuleb teha lõhketöid tuulevaiksetel hetkedel. Lisaks võib kaugemale levida tolmu, mis tekib materjali transpordil. Selle vältimiseks kuival ajal karjääri teid kastetakse. Arvestades materjali väljamist otse veest on leevendusmeetmete rakendamisel lubjatoolmu negatiivne mõju ümbritsevate alade taimkattele väike ning avaldub peamiselt väljaveoteede ümbruses, kus lisaks lubjakivitolmule võivad taimkatet mõjutada veokite heitgaasid.

Kokkuvõtvalt võib järeldada, et kuna Uikala Lubjakivikarjääris ei ole lubatud vee ära juhtimine ja keskkonnameetmetes on määratud meetmed tolmu leviku takistamiseks ei ole ette näha mõju piirkonna Natura 2000 võrgustiku alale.

Ontika loodusala

Mäeeraldise teenindusmaast minimaalselt 265 m kaugusele jääb Ontika loodusala, mille kaitse-eesmärgiks on I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on laialehine nestik (*Cinna latifolia*).

Inventeeritud elupaigatüüp vanad laialehised metsad ning soostuvad ja soo-lehtmetsad jäävad kaevandusalast 800 m kaugusele, rohunditerikkad kuusikud u 1 km kaugusele. Rohunditerikkad kuusikud on ohustatud metsade intensiivse majandamise tõttu, soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080*) ohustab kuivendamine. Lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotluse kohaselt plaanitakse kaevandamist alustada ilma põhjaveetasel alandamata ning vett ära juhtimata. Keskkonnaloaga planeeritavate tegevuste mõju ei ulatu kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpideni.

Laialehise nastiku säilimiseks on vajalikud märke segametsad, kus puudub kuivendus ja raie. Arvestades liigi leiukoha (EELIS kood KLO9300573) kaugust (u 800 m) ning seda, et kaevandamise käigus ei alandata põhjaveetasel ega juhita vett, jääb liigi leiukoht tegevuste mõjualast välja.

Kokkuvõtvalt võib järeldada, et kuna Uikala Lubjakivikarjääris ei ole lubatud vee ära juhtimine ja keskkonnameetmetes on määratud meetmed tolmu leviku takistamiseks ei ole ette näha mõju piirkonna Natura 2000 võrgustiku alale ega Ontika maastikukaitsealale.

3.3.4 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kumulatiivset mõju on oluline hinnata, kui kavandatavast tegevusest lähtuv mõju kombineerituna teiste tegevuste mõjudega ajas ja ruumis võib muutuda märkimisväärselt oluliseks. Teisisõnu tuleb kahe tegevuse kumulatiivset mõju hinnata, kui planeeritava tegevuse mõju keskkonnale on väheoluline, kuid kumulatiivne mõju teise tegevusega võib olla paljutähendav.

Ümbruskonna maad on valdavalt kasutuses maatulundusmaana – valdavalt metsamaad. Lähipiirkonnas suurtööstuseid ei ole, tegemist on hajaasustusega. Teada ei ole tegevusi, mida käesolev kaevandamistegevus takistaks või millega üheaegselt tegutsedes võiks mõju vähendada.

3.3.5 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi

Keskkonnaloale tuleb kanda leevendusmeetmed/kõrvaltingimused, mis on välja toodud käesoleva dokumendi punktis 1.2. Seejuures 1.2.1 – 1.2.6 all on keskkonna leevendusmeetmed, mis on määratud vastavalt käesolevale mõjuhindamisele ning meetmed, mis on toodud punktis 1.2.7 ja 1.2.8 tulenevad menetluse käigus saadud tingimustest.

3.4 Eelhinnangu järeldus

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, kuna:

- Kavandatava mäeeraldise mõõtmeid on muudetud nii, et leevendusmeetmete rakendamisel on võimalik takistada ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikule ja ümbruskonna kaitsealuste liikide elupaikadele;
- Kuna Uikala lubjakivikarjääril ei ole lubatud vett ära juhtida ei mõjuta väljakujunenud põhjaveerežiimi;
- Rakendades ettevaatusabinõusid, ei ole tõenäoline kütuse- ja õlilekke tekkimine, mistõttu ei kaasne tegevusega negatiivset mõju põhjavee või pinnaveekogumite keemilisele seisundile;
- Veerežiimi muutmise takistamiseks ja tolmu (peenosakeste) leviku mõju vähendamiseks on määratud leevendusmeetmed mille rakendamine on eeldatavalt piisav ümbruskonna keskkonna seisundi säilitamiseks;
- Eelhindamise tulemusena selgus, et leevendusmeetmete kasutamisel eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava või olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmine, esitatakse eelhinnangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3³ lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga.

Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

Loa taotleja ei ole KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitanud Keskkonnaametile teavet kavandatava tegevuse erisuste või võetavate keskkonnameetmete kohta, millega loa taotleja kavandab vältida või ennetada muidu ilmnedavat või olulist ebasoodsat keskkonnamõju.

4 ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² alusel xx kirjaga nr xx Uikala lubjakivikarjääri keskkonnamõju taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhindangu ja KMH algamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Toila Vallavalitsusele ning tutvumiseks OÜ INF Maavarad, seisukoha esitamise tähtajaga xx.

Kersti Ritsberg
vanemspetsialistmaapõuebüroo

Krista Pukk
vanemspetsialist
Looduskasutus